

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Иван Христов Мазнев, доктор

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, специалност „Кинезитерапия“, обявен в Държавен вестник брой 34/20.04.2018 г. Конкурсът е за нуждите на катедра „Кинезитерапия и рехабилитация“, факултет „Кинезитерапия, туризъм и спортна анимация“ към Национална спортна академия „Васил Левски“.

Единствен участник в конкурса е гл. ас. Кристина Людмилава Григорова - Петрова, доктор. При обявяване на конкурса са спазени изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение.

През 1986 г. гл. ас. Григорова завършва Централния институт за подготовка на здравни кадри със специалност „Рехабилитатор“. През 1996 г. придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Кинезитерапия“, а през 2012 г. – ОКС „магистър“ по същата специалност. През 2016 г. защитава успешно дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“ по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (включително Методика на лечебната физкултура)“ на тема „Проучване върху влиянието на ранната кинезитерапия при пациенти с исхемичен мозъчен инсулт“. По време на професионалната си кариера завършва над 10 квалификационни курса, за което представя сертификати.

Гл. ас. Григорова има богат професионален и преподавателски опит. В периода 10.03.1989 - 01.11.1997 г. работи като рехабилитатор в V МБАЛ – София, Отделение по физикална терапия и рехабилитация. През 1997 г. заема академичната длъжност „асистент“ към катедра „Кинезитерапия и рехабилитация“ при Национална спортна академия „Васил Левски“. През 2005 г. заема академичната длъжност „старши асистент“, а през 2008 г. – „главен асистент“ към същата катедра.

I. Научноизследователска дейност – обща характеристика

Гл. ас. Григорова участва в конкурса с 50 научни труда. Авторефератът на дисертационния труд (№1) и публикациите към него (№№ 48, 49, 50) не подлежат на рецензиране.

Представените за рецензиране научни трудове включват 29 публикации в български научни списания и научни сборници и 12 статии в чуждестранни научни списания. 12 от статиите са в реферирани и индексирани списания. Една от публикациите е с Impact Factor = 10.569.

Гл. ас. Григорова е самостоятелен автор на 12 публикации (11 в страната и 1 в чужбина), първи автор – в 7 и втори или последващ автор – в 31.

Гл. ас. Григорова е участвала 34 научни форуми, 20 от които с международно участие.

Научните трудове на гл. ас. Григорова са цитирани общо 67 пъти, като тя представя необходимия доказателствен материал. 6 от цитиранията са в дисертационни трудове, 7 – в дипломни работи, 21 – в монографии и учебници, 12 – в български научни списания и 21 – в реферирани и индексирани чуждестранни списания. Две от цитиранията са в списания с Impact Factor.

Гл. ас. Григорова е участвала в 4 научноизследователски проекта. Тематиката е свързана с въздействието на кинезитерапията при остри и хронични слединсултни състояния, както и с въздействието ѝ при дискова болест в следоперативен период.

Декларирам, че имам 13 общи публикации с участничката в конкурса, но те са незначителна част от общата ѝ научна продукция (№№ 8,9,10,11,12,13,16,18,37,38,39,41,42).

II. Направления и приноси в научноизследователската дейност

1. Основната част от научната продукция на гл. ас. Григорова е в областта на *кинезитерапията при заболявания на централната и периферната нервна система* – №№ 1, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47.

С безспорно научно-практическо значение е монографията „Мозъчен инсулт и ранна кинезитерапия“. Авторката се спира на най-актуалните научни доказателства и практически подходи на кинезитерапията при

мозъчен инсулт в ранния период на рехабилитация. Голямо значение при оформянето на монографичния труд имат собствените резултати и практически опит на гл. ас. Григорова. Могат да бъдат отбелязани редица приноси с оригинален и потвърдителен характер: доказан е положителния ефект на фийдбек за инспираторна тренировка върху показателите на външното дишане и на подвижността на диафрагмата; предложено е пълно описание на кинезитерапевтична методика в ранния период след мозъчен инсулт; установено е, че при повече от половината от проследените болни е налице дефицит при преглъщане. Тематично към приносите в монографичния труд могат да бъдат причислени и публикациите с №№ 17,40,47.

Публикациите с №№ 13,26,36,43,44,46 са в областта на кинезитерапията при слединсултни състояния в хроничен период. Установено е комплексното положително влияние на специализирана (продължителна, интензивна и целенасочена към конкретния функционален дефицит) кинезитерапия при болни с мозъчен инсулт в хроничен период (след 6-я месец). Отчетени са редица подобрения в ортостатичната реактивност, постуралния контрол, равновесните възможности и походката в извънболнични условия. Те са свързани с повишаване на функционалната независимост на пациентите.

Публикациите с №№ 8,14,25,29,37,39,41 засягат проблеми на кинезитерапията при полиневропатии и следоперативно лечение на спинални стенози. Доказана е ефективността на приложена методика на кинезитерапия за стимулиране на възстановяването при пациенти с диабетна полиневропатия и със синдром на Гилен-Баре (в съчетание с методика на Перфети). Установява се подобрение в общата двигателна активност, намаление на мускулната хипотрофия, увеличение на мускулната сила на горните и долните крайници, подобрение в локомоцията и скоростта на придвижване. Ранната следоперативна кинезитерапия при спинални стенози е свързана с подобряване на качеството на живот, възможността за придвижване и независимостта при дейности от ежедневието.

В публикации с №№ 9,10,16,21,30,35,42 се третираат проблеми, свързани с кинезитерапията при екстрапирамидни двигателни нарушения и Фридрайхова атаксия. Установява се безспорно съществена роля на кинезитерапията при болни с Паркинсонова болест и Паркинсонов синдром. Доказано е положителното въздействие на кинезитерапията за намаляване на ригидността на шийната мускулатура, подобряване на стойката и

координацията на долните крайници, подобряване на походката и дейностите от ежедневиия живот. За първи път у нас са приложени съвременни функционални методи за изследване и оценка при такъв контингент болни. Установява се положителен ефект от кинезитерапия с включена хидротерапия при пациент с болест на Фридрайх. Подобреното се наблюдава най-вече при координацията, балансът и ходенето, което допринася за положителните промени в качеството на живот.

2. Публикации в областта на *кинезитерапията при вътрешните болести* – №№ 11, 12, 18, 23, 31, 33, 38.

Проучванията в тази област изследват ролята на кинезитерапията при белодробни заболявания, обменни заболявания и лимфедем. Доказан е позитивният ефект от специализирана кинезитерапия при пациенти с хронична обструктивна белодробна болест върху чувството за задых и интегрираните данни за общ капацитет и издръжливост. Проследени са възможностите за комбинирано въздействие от плуване и кинезитерапия върху подкожната мастна тъкан при жени с наднормено тегло. Доказано е положителното въздействие на комплексна кинезитерапия, приложена като част от консервативното немедикаментозно лечение, при лимфедем след мамектомия.

3. Публикации в областта на *кинезитерапия в гериатрията* - №№ 15, 28, 32, 34, 45.

Проследени и установени са възможностите за кинезитерапевтично повлияване на равновесните реакции и постуралния контрол при институционализирани и неинституционализирани възрастни и стари хора. Използвани са специализирани подходи за повлияване, поддържане и подобряване на редица функции в застаряващия организъм, за да се осигури активен живот на хората от тези възрастови групи. За първи път в България е изследвана възможността за въздействие върху равновесните реакции и менталните функции при възрастни чрез компютърно-базирани видео игри. Доказана е възможността за практическо приложение на технология за виртуална реалност при възрастни хора, за да се постигне противодействие на възрастово-обусловените инволютивни процеси, както и за стимулиране на адаптивните невропластични процеси.

III. Преподавателска дейност

Гл. ас. Григорова е утвърден преподавател с богат педагогически опит. Тя участва в преподаването на редица учебни дисциплини: кинезитерапия при вътрешни болести; кинезитерапия при неврологични и психични заболявания; кинезитерапия в гериатрията; държавен клиничен стаж. Общата и аудиторна заетост за предходната година е 691 учебни часа, от които 409 часа в ОКС „бакалавър“ и 282 часа в ОКС „магистър“. Извънаудиторната ѝ заетост е 505 часа.

Гл. ас. Григорова е била научен ръководител на 5 студенти (1 в ОКС „бакалавър“ и 4 в ОКС „магистър“) при изготвянето на дипломна работа, които са защитили успешно. Взела е участие в 3 образователни проекта. Съавтор е на редица учебни програми в ОКС „бакалавър“ и в ОКС „магистър“.

Кандидатката в конкурса има участие в издаването на 2 учебника – Белодробни болести (Глава Пулмонална рехабилитация) и Кинезитерапия при нервни и психични болести (Глави: Методи за функционална оценка на състоянието на болни с неврологични нарушения; Кинезитерапия при латерална амиотрофична склероза; Кинезитерапия при някои хередодегенеративни заболявания на нервно-мускулния апарат).

Заклучение

Гл. ас. Григорова участва в конкурса със значителен брой научни трудове в областта на кинезитерапията, които са с високо качество. Те са публикувани в авторитетни български и чуждестранни научни списания, като немалка част от тях са реферирани. Педагогическата дейност на кандидатката е също впечатляваща. Тя е изграден преподавател, за което помага богатият ѝ практически опит.

Представените от гл. ас. Григорова материали отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НСА.

На основание на горепосоченото предлагам да бъде дадена академичната длъжност „доцент“ на гл. ас. Кристина Людмилава Григорова - Петрова, доктор по специалност „Кинезитерапия“, в област на висше

образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4.
Обществено здраве.

Чл.2 ЗЗЛД

13.08.2018 г.

Рецензент

/Проф. д-р Иван Мазнев, доктор/